

PLATFORMA ZA UČEŠĆE PREDSTAVNIKA MINISTARSTVA ZDRAVLJA NA SEDMOM SASTANKU PROTOKOLA O VODI I ZDRAVLJU UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI I KORIŠĆENJU PREKOGRANIČNIH VODOTOKA I MEĐUNARODNIH JEZERA, BUDIMPEŠTA, MAĐARSKA, 05-07. NOVEMBAR 2025. GODINE I BILATERALNOM SASTANKU DELEGACIJE MINISTARSTVA ZDRAVLJA CRNE GORE I DELEGACIJE MAĐARSKE – SEKTORA ZA ZDRAVSTVO, SOCIJALU I OBRAZOVANJE KOJI ĆE SE ODRŽATI 4. NOVEMBRA 2025. GODINE

Opšte informacije

Sedmi sastanak Protokola o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera održaće se u 5–7. novembar 2025. godine, u Budimpešti, Mađarska i bilateralnom sastanku delegacije Ministarstva zdravlja Crne Gore i delegacije Mađarske – Sektora za zdravstvo, socijalu i obrazovanje koji će se održati 4. novembra 2025. godine.

Delegacija Ministarstva zdravlja, predvođena ministrom dr Vojislavom Šimunom učestvovaće na sedmom sastanku Protokola o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera u organizaciji Ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE) i Regionalne kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu (WHO/Europe), na poziv Vlade Mađarske. Protokol o vodi i zdravlju je jedinstveni pravno obavezujući instrument usmjeren na postizanje sigurne vode za piće i adekvatne sanitacije i higijene za sve.

Sveobuhvatna tema otpornosti će biti centralna na međuvladinom sastanku Ujedinjenih nacija na visokom nivou 2025. godine o unapređenju agende za vodu, sanitaciju i zdravlje u panevropskoj regiji. Osvrćući se na 20 godina postignuća, sastanak će se fokusirati na izgradnju otpornosti u suočavanju s klimatskim promjenama i na sisteme vodosnadbijevanja i sanitacije koji su spremni za budućnost kako bi se zaštitilo zdravlje i životna sredina sada i za buduće generacije.

Uključujući segment na visokom nivou i brojne tehničke prateće događaje, sastanak će postaviti ambicioznu agendu za vodu, sanitaciju i zdravlje u panevropskoj regiji za naredne 3 godine.

Segment na visokom nivou će okupiti ministre, više donosiocice odluka i zainteresovane strane kako bi obnovili političku predanost otpornim sistemima vodosnadbijevanja, sanitacije i higijene. Učesnici će se fokusirati na mogućnosti i rješenja za poboljšanje spremnosti i otpornosti u suočavanju s klimatskim promjenama i drugim pritiscima i rizicima. Segment će proslaviti 20 godina od stupanja na snagu Protokola, ističući njegovo naslijeđe, uspjehe i kontinuiranu relevantnost.

Generalni segment će procijeniti napredak i definisati budući smjer Protokola.

Delegati će pregledati rezultate u svim programskim područjima i razgovarati o predloženim aktivnostima za naredne 3 godine. Naglasak će biti stavljen na izgradnju otpornosti i međusektorsku integraciju u vodosnadbijevanje, sanitaciji i zdravstvu. Partneri će podijeliti iskustva i uskladiti svoje napore s ciljevima Protokola. Ključni ishodi će uključivati odobrenje programa rada za 2026–2028, objavljivanje novih publikacija, usvajanje Strategije za sprovođenje Protokola i ciljeve za finansijsku održivost.

Teme konferencije

Tokom trodnevnog zasijedanja planirana je diskusija o brojnim temama. Tehnički prateći događaji o hitnim pitanjima vode, sanitacije i higijene bit će organizovani od strane raznih partnera.

Godina 2025. obilježava dvadesetu godišnjicu stupanja na snagu Protokola o vodi i zdravlju. Od njegovog usvajanja 1999. godine i stupanja na snagu 2005. godine, Protokol je zemljama u panevropskoj regiji ponudio snažan institucionalni i pravni okvir koji im pomaže u ispunjavanju njihovih nacionalnih i međunarodnih obaveza u vezi s vodom, sanitacijom, higijenom i zdravljem, uključujući one utvrđene u Agendi za održivi razvoj do 2030. godine i Deklaraciji Sedme ministarske konferencije o životnoj sredini i zdravlju (Budimpešta, 5-7. jula

2023.). Protokol je također usmjeravao progresivnu realizaciju ljudskih prava na sigurnu vodu za piće i sanitaciju, kako je to prepoznala Generalna skupština u svojim rezolucijama 64/292 (2010) i 70/169 (2015). Nastavljajući prioritete utvrđene u prethodnim programima rada, glavna tema predloženog programa rada za 2026–2028. godinu je: Izgradnja održivih i otpornih sistema i usluga za vodu, sanitaciju i higijenu kroz strateško djelovanje u okviru Protokola o vodi i zdravlju. Ishodi segmenta na visokom nivou će informisati pripremni proces za Konferenciju Ujedinjenih nacija o vodi 2026. godine.

Segment na visokom nivou bit će strukturiran u tri različita dijela:

Dio 1: Ceremonija dobrodošlice za nove stranke: započet će ceremonijom dobrodošlice novim strankama Protokola o vodi i zdravlju koje su pristupile od šestog zasjedanja Sastanka strana (Ženeva, 16-18. novembar 2022.).

Dio 2: Proslava 20 godina Protokola o vodi i zdravlju: U ovom dijelu će se analizirati značajan napredak i uticaji koje je Protokol katalizirao u protekle dvije decenije. Gledajući unaprijed, segment će također nastojati inspirisati buduće djelovanje, prepoznajući vizionarske elemente Protokola u vrijeme pregovora, osiguravajući da se naredne decenije nadgrade na prošla postignuća. Program Sesija će početi svjedočanstvima koja ističu uvide u istorijski razvoj Protokola i njegovu sadašnju vrijednost i utjecaj. Nakon toga će uslijediti panel na visokom nivou s predstavnicima zemalja, međunarodnih organizacija i nevladinih partnera.

Predložena vodeća pitanja za diskusiju: koja su bila najznačajnija dostignuća i opipljivi uticaji Protokola na terenu proteklih 20 godina; kako je Protokol oblikovao nacionalne i regionalne politike i investicije u oblasti vode, sanitacije i zdravlja; na koje načine je Protokol podržao zemlje u integraciji vode, sanitacije i higijene u nacionalne zdravstvene strategije i programe; kako je Protokol podržao integraciju zdravlja u nacionalne strategije za vodu i planove upravljanja slivovima; koje ključne lekcije iz dvije decenije iskustva implementacije mogu inspirisati i voditi buduće djelovanja u okviru Protokola?

Posle Interaktivne diskusije delegacije su pozvane da daju kratke intervencije, kako bi se omogućio širok spektar gledišta.

Dio 3: Jačanje otpornosti na nove izazove u oblasti vode, sanitacije, higijene i zdravlja: U ovom dijelu će se ispitati uloga sistema i usluga vodosnabdijevanja, sanitacije i higijene, uticaji klimatskih promjena, zdravstvenih vanrednih situacija, degradacija životne sredine, demografske promjene, nove prijetnje poput prijetnji kibernetičkoj sigurnosti, te pitanja sposobnosti zajednica, zdravstvenih sistema, infrastrukture i ekonomija da izdrže i oporave se od sve većih pritisaka.

Sesija će započeti glavnim govorom u kojem će se analizirati višestruke dimenzije otpornosti i njihova relevantnost za agendu za vodu, sanitaciju i zdravlje, uključujući i kontekst novih izazova. Nakon glavnog govora, uslijedit će panel diskusija na visokom nivou s predstavnicima zemalja, međunarodnih organizacija i nevladinih partnera. Panelisti će biti pozvani da ispituju različite rizike i izazove koji utiču na otpornost sistema vodosnabdijevanja i sanitacije – od prirodnih katastrofa i zdravstvenih vanrednih situacija do uticaja klimatskih promjena – i da istraže rješenja za zaštitu kontinuiteta i sigurnosti ovih osnovnih usluga.

Predložena su vodeća pitanja za diskusiju: koji su glavni trenutni i novi rizici i ranjivosti, koju ulogu otporni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i higijene igraju u jačanju nacionalnih zdravstvenih sistema i zdravstvene sigurnosti u suočavanju s klimatskim promjenama, pandemijama i drugim krizama; koja rješenja su se pokazala efikasnim; kako integrisano planiranje u svim sektorima može podržati otporne, sigurne i pravedne sisteme vodosnabdijevanja, sanitacije i higijene; kakvu ulogu bi Protokol trebao imati u ubrzavanju djelovanja na nivou zemalja u vezi s klimatskim promjenama i zdravljem kroz agendu za vodu, sanitaciju i higijenu?

Interaktivna diskusija će pružiti otvorenu platformu za stranke, druge države, međunarodne organizacije i zainteresovane strane da razmijene perspektive, iskustva i prijedloge iz publike.

Delegacije će biti pozvane da daju kratke intervencije, kako bi se omogućio širok spektar stavova.

Na marginama Konferencije održaće se bilateralni sastanak delegacije Ministarstva zdravlja Crne Gore i delegacije Mađarske – Sektora za zdravstvo, socijalu i obrazovanje, 4. novembra 2025. godine. Cilj sastanka je jačanje bilateralne saradnje između dvije zemlje u oblasti zdravstva.

Značaj učešća

Saradnja i jačanje odnosa sa međunarodnim organizacijama je jedan od prioriteta Ministarstva zdravlja Crne Gore, naročito uzimajući u obzir ulogu međunarodnih partnera u cilju implementacije najnovijih planova i strategija. U tom kontekstu, SZO ima izuzetno značajnu ulogu i mjesto a saradnja Ministarstva zdravlja sa SZO uzima se kao primjer konstruktivnog i otvorenog odnosa u cilju jačanja zdravstvenih kapaciteta na nacionalnom nivou.

U tom smislu, učešće delegacije na sedmom sastanku Protokola o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera, će biti i prilika da Crna Gora ponovi posvećenost regionalnoj saradnji u ovoj inicijativi koja podsticajno djeluju na unapređenje zdravlja kao i da aktivno učestvuje u razmatranju implikacije Protokola o vodi i zdravlju.

Sastanak pristupnica Protokola održava se svake 3 godine te sastanak igra ključnu ulogu u podsticanju regionalne saradnje, procjeni napretka i identifikovanju izazova i prilika u vezi s vodom, sanitacijom i zdravljem.

Diskusije tokom segmenta visokog nivoa će se odvijati u nekoliko interaktivnih formata, uključujući prilike za delegacije da uzmu riječ i doprinesu raspravama. Delegacija Crne Gore je pozvana da posebno učešće u segntu panel diskusije WASH in schools, kratkim izvještajem zemlje.

Cilj rasprava je podsticanje razmjene iskustava i perspektiva, jačanje partnerstava i promocija integriranih pristupa koji uključuju vodu, sanitaciju i higijenu u šire politike za prilagođavanje klimatskim promjenama, spremnost za vanredne situacije, zaštitu vodnih resursa i jačanje zdravstvenog sistema.

Sastanak će također razmotriti prijedloge za aktivnosti u okviru programa rada za 2026-2028. U okviru svakog programskog područja, delegati zemalja će biti pozvani da izraze interes za organiziranje nacionalnih, subregionalnih i/ili regionalnih događaja za izgradnju kapaciteta u narednom trogodišnjem periodu.

Posebno dostavljeni dokumenti o Crnoj Gori u sklopu agende: Nacionalna situacijska analiza vode, sanitacije i higijene u zdravstvenim ustanovama u Crnoj Gori: sažetak izvještaja (Regionalna kancelarija SZO za Evropu, 2025.) i Izvještaj o državi: Samoprocjena Crne Gore o jednakom pristupu vodi i sanitaciji.

Sastav delegacije

Delegaciju Ministarstva zdravlja koju će predvoditi dr Vojislav Šimun, ministar zdravlja, činiće:

- mr Slađana Perišić, državna sekretarka, Ministarstvo zdravlja;
- dr Ivan Samardžić, v.d. direktor Instituta za javno zdravlje, JZU Institut za javno zdravlje Crne Gore;
- dr Ivana Joksimović, Fokal point za zdravlje i vode, JZU Institut za javno zdravlje Crne Gore.

Svjetska zdravstvena organizacija će pokriti troškove dnevnice i smještaj za dva člana delegacije, dok ostale troškove učešća delegacije snosiće institucije koje su ih imenovale. Naime, putne troškove ministra zdravlja, dr Vojislava Šimunana, i sve troškove učešća za državnu sekretarku mr Slađanu Perišić, snosiće Ministarstvo zdravlja. Troškove učešća dr Ivana Samardžića i putne troškove za dr Ivanu Joksimović, snosiće JZU Institut za javno zdravlje Crne Gore.